

Goedkeuring van het op 1 december 1964 te Bonn ondertekende Verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Bondsrepubliek Duitsland inzake de zijdelinge begrenzing van het continentale plat in de nabijheid van de kust

MEMORIE VAN TOELICHTING

Nr. 3

Zoals bekend komen naar de regelen van het volkenrecht, gecodificeerd in het Geneefse Verdrag van 29 april 1958 inzake het continentale plateau (*Trb.* 1959, 126; zie Bijl. *Hand.* II 1963/64 — 7723 (R 425)), aan de kuststaat soevereine rechten toe ter exploratie en exploitatie van de natuurlijke rijkdommen van het continentale plat, waaraan die staat is gelegen.

Voor de verdeling van het continentale plat tussen de aanliggende staten bevat artikel 6 van het Geneefse Verdrag een aantal regels, welke toepassing onder meer medebrengt, dat de grenzen van het Nederlands continentale plat moeten worden bepaald bij een overeenkomst of overeenkomsten met de staten, die naast of tegenover Nederland aan het Noordzeeplat liggen. In hetzelfde artikel stelt het verdrag voorts een in opzet eenvoudige regel vast voor het geval dat de betrokken staten er niet in slagen, bij overeenkomst een grenslijn tussen hun respectieve gedeelten van het continentale plat vast te stellen: dan loopt de grens volgens de „equidistantielijn”, bijzondere omstandigheden voorbehouden.

De toepassing van het beginsel van gelijke afstanden kan echter moeilijkheden opleveren. De gelijke afstandlijn immers verbindt de punten, die telkens even ver liggen van de dichtstbijzijnde punten van de basislijn vanwaar af de breedte van de territoriale zee van de beide betrokken staten wordt gemeten. Het trekken van een dergelijke lijn veronderstelt, dat vaststaat, hoe de basislijn loopt en tot welke van de betrokken staten de dichtstbijzijnde punten van die basislijn behoren. Ten aanzien van deze gegevens kan tussen de betrokken staten verschil van mening bestaan, hetgeen met name het geval is tussen Nederland en de Bondsrepubliek Duitsland, ten gevolge van het ontbreken van een door beide landen aanvaarde staatsgrens in de Eemsmonding. Noch een basislijn noch een beginpunt voor de equidistantielijn aan de buitengrens van de territoriale wateren is hier zonder meer aanwijsbaar.

Ook met betrekking tot de vraag, of de equidistantieregel moet worden gevolgd, kunnen tegenstrijdige opvattingen bestaan. Het verdrag duidt niet aan wat „bijzondere omstandigheden” zouden kunnen zijn, noch ook wanneer deze een grensbepaling anders dan volgens het equidistantiebeginsel zouden rechtvaardigen; evenmin bepaalt het verdrag, op welke andere basis in dat geval een zodanige grensbepaling zou moeten worden voltrokken.

Tijdens oriënterende Nederlands-Duitse besprekingen betreffende de afbakening van het Noordzeeplat bleek, dat de Duitse opvatting inzake de methode van afbakening fundamenteel van de Nederlandse verschilt. Aan Duitse zijde is men van oordeel, dat voor de verdeling van het onder de Noordzee gelegen continentale plat bijzondere omstandigheden gelden, welke een grenslijn rechtvaardigen, die niet is gebaseerd op het beginsel der gelijke afstanden. Men wijst daarbij op het „con-cave” verloop van de Duitse Noordzeekustlijn, dat tot gevolg heeft, dat bij afbakening volgens de equidistantieregel aan de Bondsrepubliek slechts een relatief klein gedeelte van het continentale plat in de Noordzee zou toevallen, althans in vergelijking met het aan Nederland en aan Denemarken toekomende deel.

De Nederlandse Regering zag en ziet geen bijzondere omstandigheden, die een afwijking van het beginsel van de gelijke afstand zouden kunnen rechtvaardigen. Dit is van de zijde der Regering ook op 16 april en 16 juli van dit jaar aan de Tweede

Kamer medegedeeld. (*Hand.* II 1963/64, blz. 1646 en 1647; *Aanhangsel Hand.* II 1963/64, blz. 425, nr. 402).

De hierboven weergegeven Duitse opvatting is tijdens genoemde besprekingen dan ook van Nederlandse zijde met klem bestreden. Onder deze omstandigheden was het duidelijk, dat geen overeenkomst over het gehele verloop van de afbakeninglijn op het continentale plat met de Bondsrepubliek zou kunnen worden gesloten.

Afgezien van de vraag of als methode van afbakening het beginsel van gelijke afstanden dan wel enig ander „beginsel” dient te worden gebezigd, bestaat ook het vraagstuk van het beginpunt van de afbakeninglijn. Eerder in deze memorie is er reeds op gewezen, dat de aanwijzing van dat beginpunt een gemeenschappelijke opvatting over het verloop van de staatsgrens veronderstelt, welke nu juist tussen Nederland en de Bondsrepubliek Duitsland voor wat betreft de Eemsmonding ontbreekt.

Zonder dit verschil van mening op te lossen hebben echter beide partijen reeds eerder in ander verband — in het Eems-Dollardverdrag van 8 april 1960 (*Trb.* 1960, 69) en de Aanvullende Overeenkomst van 14 mei 1962 (*Trb.* 1962, 54) — praktische regelingen weten te vinden voor de met betrekking tot dat gebied rijzende vragen. Het treffen van een afbakening-regeling ook voor het meest nabij de kust gelegen, op het grensgebied aansluitende deel van het continentale plat werd van bijzonder belang geacht, omdat hier in de naaste toekomst opsporings- en exploitatiewerkzaamheden kunnen worden verwacht.

Het resultaat van het desbetreffende overleg is neergelegd in het onderhavige verdrag. Het is enerzijds gebaseerd op artikel 6, lid 2, van het Verdrag van Genève van 29 april 1958. Anderzijds kan het worden gezien als een verlengstuk van de beide eerder gesloten Eems-Dollardovereenkomsten. Dit laatste is in de preambule onderstreept.

Ter voorlichting van de Staten-Generaal is aan deze memorie een zeekaartje toegevoegd, waarop het tracé van het vastgestelde gedeelte van de afbakeninglijn is aangegeven. De daarop in overeenstemming met artikel 1 van het verdrag aangeduide lijn C''-E₁-E₂-E₃ is als volgt geconstrueerd:

C'' is het eindpunt van de lijn in de Eemsmonding, vastgesteld door de Aanvullende Overeenkomst van 1962; van C'' uit is een lijn getrokken loodrecht op de lijn die de uiterste punten van het grensgebied verbindt (L' en A). Deze loodlijn snijdt de gelijke afstandlijn, welke is gebaseerd op de laagwaterpunten, in E₁. Het punt E₁ ligt op gelijke afstand t.o.v. het Borkumer Rif (Duits) en Rottumerplaat West (Nederlands). Het punt E₂ ligt op gelijke afstand t.o.v. het Borkumer Rif en Simonszand. Het punt E₃ is het snijpunt van de equidistantielijn met de 54ste breedtegraad. De afbakeninglijn verloopt dus grotendeels op de grondslag van het beginsel der gelijke afstanden.

Het eindpunt van de afbakeninglijn zeewaarts, d.w.z. het punt E₃, is willekeurig gekozen. Dit hangt samen met de onmogelijkheid om overeenstemming te bereiken over het gehele verloop van de grenslijn.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
J. LUNS.

De Minister van Economische Zaken,
J. M. DEN UYL.